

Ryszard NIEDŹWIECKI

<https://orcid.org/0000-0003-1025-3602>

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Przyszłość misji pokojowych w obliczu wojny hybrydowej

Streszczenie

W artykule podjęto kwestię, jak adaptacja misji pokojowych do wyzwań wynikających z wojen hybrydowych może kształtować ich przyszłość. Skoncentrowano się na konieczności integracji nowych narzędzi i strategii, aby sprostać złożoności konfliktów łączących działania konwencjonalne, cybernetyczne, dezinformację i nieregularne siły. W artykule podkreślono potrzebę zintegrowanego podejścia, uwzględniającego współpracę międzynarodową i wykorzystanie nowych technologii, aby efektywnie reagować na nieprzewidywalną naturę i asymetrię współczesnych konfliktów. Analiza wskazuje, że przyszłe misje pokojowe będą wymagały elastyczności, innowacyjności i głębokiego zrozumienia zmieniających się warunków bezpieczeństwa, by skutecznie budować trwałe pokój.

Słowa kluczowe: wojna hybrydowa, misje pokojowe.

Wstęp

W dobie dynamicznie zmieniającego się globalnego krajobrazu bezpieczeństwa misje pokojowe stają przed nowymi złożonymi wyzwaniami. Jesteśmy przyzwyczajeni do patrzenia na misje pokojowe i odbudowę z perspektywy konfliktu lub jego rozwiązania. Pojawiły się nowe misje (operacje) pokojowe, które są liczniejsze, bardziej inwazyjne. Wymagają one znacznie głębszego zrozumienia czynników napędzających współczesne konflikty. Ewolucja konfliktów zbrojnych w kierunku działań hybrydowych, łączących metody konwencjonalne z cyberatakami, dezinformacją, a także wykorzystaniem sił nieregularnych i podmiotów niepaństwowych, znacząco wpływa na tradycyjne podejścia do odbudowy i stabilizacji po konfliktach. Współczesne wojny hybrydowe, charakteryzujące się nieprzewidywalnością i złożonością, wymagają od międzynarodowych organizatorów misji pokojowych nie tylko nowych narzędzi i strategii, ale także głębo-

kiego zrozumienia zmieniającej się dynamiki konfliktów. Artykuł ten ma na celu refleksję nad możliwymi kierunkami ewolucji misji pokojowych w kontekście wyzwań stawianych przez wojnę hybrydową, z naciskiem na potrzebę zintegrowanego podejścia, wykorzystania wyłaniających się technologii (ang. *emerging technologies*) oraz rozważenia asymetrii między podmiotami prowadzącymi wojnę hybrydową a tymi uczestniczącymi w działaniach pokojowych. Pojawia się zatem pytanie badawcze: jak misje pokojowe mogą ewoluować, aby skutecznie odpowiadać na wyzwania wojny hybrydowej? Proponuję spojrzenie na misje pokojowe nie tylko jako na mechanizm reagowania na konflikty, ale jako zdolność do adaptacji i skutecznego działania w warunkach niejednoznaczności, dezinformacji i cyberataków, charakterystycznych dla współczesnych konfliktów. Niniejszy artykuł podkreśla znaczenie rozwoju nowych narzędzi, koncepcji i podejść, które mogą skutecznie sprostać specyfice wojen hybrydowych, jednocześnie zwracając uwagę na kluczowe wyzwania, przed którymi stoją misje pokojowe w erze nowoczesnych form agresji.

Zjawisko wojny hybrydowej

Modus operandi (z łac. 'sposób działania') wojen nie jest już taki sam, mimo iż natura międzynarodowego bezpieczeństwa i konfliktów pozostaje podobna do tej z przeszłości. Państwa są uwikłane w rywalizację militarną i gospodarczą, a konflikty zbrojne wciąż trwają i wydają się nieuniknione w przyszłości. Jednak współczesne wojny pokazują nowe oblicze, toczą się inaczej, cechują je innowacyjne i radykalnie sposoby działania, odmienne od tych znanych z przeszłości.

Wojny w Afganistanie i Iraku pokazują, jak kosztowne mogą być wojny totalne pod względem strat ludzkich, gospodarczych, społecznych i politycznych, niezależnie od tego, jak różne są możliwości stron konfliktu. Ze względu na rozwój wojny asymetrycznej, wojny totalne mogą być nieskuteczne nawet wobec państw, które mają stosunkowo mniej zasobów i siły przebicia. Wraz ze wzrostem kosztów wojny i nowymi narzędziami do dyspozycji państw, wola prowadzenia wojen totalnych może maleć.

W wojnie hybrydowej pieniądze i technologie to nie wszystko. Według profesora Dawida Betza, eksperta współczesnych konfliktów, cytowanego przez Franka G. Hoffmana w publikacji *Konflikt w XXI wieku: powstanie wojen hybrydowych*:

nasza skłonność do wiary w to, że muszą istnieć technologiczne rozwiązania naszych problemów, okazała się najkosztowniejszym i najbardziej niszczącym nawykiem umysłowym zachodnich sił zbrojnych od czasu kultu ofensywy w I wojnie światowej¹.

¹ F.G. Hoffman, *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, Arlington, Virginia 2007, s. 58–59; np.: D. Betz, *A Real Revolution in Military Affairs: Online Continuous Learning for the*

Interesujące spojrzenie na ewolucję wojen zaprezentował w 1994 r. Robert Kaplan² w eseju *Nadchodzi anarchia*. Stwierdził On, że:

wzrost populacji, urbanizacja i wyczerpywanie się zasobów naturalnych osłabiają rządy Trzeciego Świata, tworząc gniazdo anarchii, która grozi stworzeniem permanentnego stanu wojny na niektórych obszarach i stanowi zagrożenie dla świata³.

Dekadę później, w październiku 2005 r. w książce *The American Military on the Ground*, opisując działania wojsk amerykańskich w Kolumbii, Iraku i Mongolii, przewidywał koniec ery wojen prowadzonych z użyciem masowych armii, a konflikt w Iraku spuentował myślą, że „dinozaur”, czyli armia amerykańska, musiała stawić czoła partyzantowi złożonemu z niewielkiej, lekkiej i paramilitarnej piechoty⁴.

Wojna hybrydowa jest dobrym przykładem wyjaśniającym, jaki może być obraz współczesnej i przyszłej wojny. Wraz z jej nadejściem coraz mniej chodzi o siłę zbrojną dysponującą kinetyczną bronią śmiertcioną⁵. Koncepcja wojny hybrydowej nie jest całkowicie nowa i można powiedzieć, że jest ona tak stara, jak sama wojna. Niemniej jednak w ostatnich latach można zaobserwować zjawiska świadczące o rozwoju koncepcji wojny hybrydowej. Po pierwsze, zaciera się granica między wojną a czasem pokoju. Oznacza to, że trudno jest zidentyfikować lub dostrzec próg wojny, a jej granica staje się nieuchwytna. Po drugie, autorstwo ataków hybrydowych nie jest jasne. Taka niejasność jest świadomie tworzona i powiększana przez aktorów hybrydowych, aby skomplikować stronie zaatakowanej możliwość oceny sytuacji. Innymi słowy, państwo, które jest celem ataku, albo nie jest w stanie wykryć ataku hybrydowego, albo nie jest w stanie przypisać go innemu państwu, które go przeprowadza lub sponsoruje⁶. Tym samym, podmiot hybrydowy utrudnia państwu docelowemu opracowanie koncepcji strategii odpowiedzi i możliwych opcji strategicznych w trwającym już konflikcie. Po trzecie, państwa coraz częściej wykorzystują podmioty niepaństwowe i technologie informacyjne do podporządkowania sobie przeciwników w przypadku braku bezpośredniego konfliktu zbrojnego. Wreszcie po czwarte,

Operational Warfighter, paper delivered at the Marine training and Education Command Conference, Pedagogy for the Lon War, October 29–31, Quantico, VA, s. 2.

² R. Kaplan, *The Coming Anarchy*, „Atlantic”, luty 1994.

³ Ibidem.

⁴ R. Kaplan, *Imperial Grunts: The American Military on the Ground*, New York 2005.

⁵ A. Bilal, *Hybrid Warfare – New Threats, Complexity, and ‘Trust’ as the Antidote*, „NATO Review”, 30 November 2021. Arsalan Bilal jest doktorantem w Centrum Badań nad Pokojem (Centre for Peace Studies) – Norweski Uniwersytet Arktyczny w Norwegii (The Arctic University of Norway – UiT).

⁶ Atrybucja – termin związany z teorią atrybucji (ang. *attribution theory*) – wyjaśnia postrzeganie, wnioskowanie i przypisywanie przyczyn własnemu zachowaniu lub zachowaniu innych osób. Atrybucja umożliwia prognozowanie przyszłych zdarzeń i ewentualny wpływ na nie (przy. aut.).

wojna hybrydowa polega na wzajemnym użyciu instrumentów konwencjonalnych i niekonwencjonalnych. Narzędzia kinetyczne i taktyki niekinetyczne są łączone w celu zadawania szkód walczącemu podmiotowi w optymalny sposób. Te instrumenty są zsynchronizowane w celu wykorzystania słabych punktów antagonisty i osiągnięcia synergii efektów.

Wojna hybrydowa prowadzona poniżej progu wojny bezpośredniej, zakładającej użycie jawnej przemocy zbrojnej, przynosi prowadzącej ją stronie szereg korzyści. Jest łatwiejsza, tańsza i mniej ryzykowna niż operacje kinetyczne prowadzone przy użyciu uzbrojenia konwencjonalnego. Biorąc pod uwagę koszty polityczne, tańsze jest rozpowszechnianie dezinformacji we współpracy z podmiotami niepaństwowymi niż wjeżdżanie czołgami na terytorium innego kraju lub wysyłanie myśliwców w jego przestrzeń powietrzną⁷. Zatem koszty i ryzyko są znacznie mniejsze, ale szkody są jak najbardziej wymierne. Wreszcie wojna hybrydowa jest zgodna z filozofią wojny, gdyż – jak to sugerował starożytny strateg wojskowy Sun Tzu – najwyższą sztuką wojenną jest pokonanie wroga bez walki.

Frank G. Hoffman w 2007 r., odwołując się do wojny lipcowej w Libanie⁸, zauważył, że:

Hezbollah wyraźnie demonstruje zdolność podmiotów niepaństwowych do badania i dekonstruowania słabych punktów sił zbrojnych w stylu zachodnim oraz opracowywania środków zaradczych. Wymaga to obecnie i będzie wymagało w przyszłości zmiany sposobu myślenia w odniesieniu do względnej częstotliwości i zagrożeń związanych z przyszłymi konfliktami. Będzie to również wymagało ponownego przemyślenia priorytetów w wydatkach na obronę oraz wnikliwej refleksji nad rolą technologii w naszej kulturze strategicznej⁹.

Dziś wnioski wyciągnięte z ówczesnych działań Hezbollahu są wykorzystywane przez inne państwa i podmioty niepaństwowe, czego przykładem jest chociażby użycie Grupy Wagnera w konflikcie Rosji z Ukrainą. Bez względu na to, czy konflikt jest sponsorowany przez państwo, czy też nie, możliwości i śmiertelność działań zorganizowanych grup niepaństwowych, terrorystycznych, prywatnych armii, czy też zwanych inaczej, cały czas rosną. Tym samym wzmacniane są zachęty dla państw do wykorzystywania możliwości prowadzenia wojny sposobami nietradycyjnymi¹⁰.

Kluczową cechą wojny hybrydowej jest jej wielowymiarowość – agresor posługuje się szerokim spektrum działań, od konwencjonalnych operacji wojskowych po subtelne operacje w przestrzeni informacyjnej i cyberprzestrzeni. Ce-

⁷ A. Bilal, op. cit.

⁸ Kryzys izraelsko-libański – konflikt między Izraelem a arabską szyicką organizacją Hezbollah, mającą swoje bazy w południowym Libanie, toczony od 12 lipca do 14 sierpnia 2006 r. (33 dni), znany jako wojna lipcowa w Libanie (przyj. aut).

⁹ F.G. Hoffman, op. cit., s. 58.

¹⁰ Ibidem.

lem jest nie tylko osiągnięcie bezpośrednich celów militarnych, ale również wpływanie na opinię publiczną, destabilizacja społeczeństw oraz podważanie wiarygodności instytucji państwowych i międzynarodowych. Wojna hybrydowa wykorzystuje elementy niepewności i dezinformacji, co utrudnia jednoznaczne przypisanie odpowiedzialności za ataki, komplikując tym samym odpowiedź na poziomie międzynarodowym.

Przykłady współczesnych konfliktów, takich jak działania Rosji na Ukrainie czy interwencje w Syrii oraz Izraelu, pokazują, jak wojny hybrydowe wykorzystują kombinację działań konwencjonalnych, cyberataków, fałszywych informacji i wsparcia dla sił nieregularnych, aby osiągnąć swoje cele. Te konflikty wydają się również, jak technologie cyfrowe i media społecznościowe stały się narzędziami wojennymi, pozwalającymi na szerzenie wpływów i manipulowanie percepcją publiczną na niespotykaną dotąd skalę.

Wojny hybrydowe stanowią poważne wyzwanie dla współczesnych strategii obronnych i polityki bezpieczeństwa międzynarodowego. Ich złożony charakter wymusza na państwach i organizacjach międzynarodowych, takich jak ONZ, NATO czy Unia Europejska, redefinicję podejścia do bezpieczeństwa, rozwoju zdolności do przeciwdziałania zarówno tradycyjnym, jak i nowym zagrożeniom, oraz adaptację istniejących mechanizmów prawnych i instytucjonalnych do zmieniającej się rzeczywistości konfliktów.

Wojna hybrydowa w XXI w. staje się synonimem konfliktu, który wymyka się tradycyjnym kategoriom wojen konwencjonalnych i nieregularnych. Jest to strategia konfliktu łącząca różnorodne, często asymetryczne, metody działania, w tym działania wojskowe, cybernetyczne, taktyki psychologiczne, oraz wykorzystanie sił nieregularnych i podmiotów niepaństwowych, aby osiągnąć cele strategiczne bez konieczności angażowania się w otwarte działania wojenne.

Konflikt hybrydowy lokowany jest w szarej strefie bezpieczeństwa. W tej samej, w której występują problemy bezpieczeństwa państw przechodzących transformację systemową, w której badane są problemy przestępczości zorganizowanej oraz transgranicznej, w której ulokowane są również zjawiska zachodzące w szarej strefie gospodarki. Biorąc powyższe pod uwagę, przygotowując siły zbrojne do udziału w przyszłych misjach pokojowych, obok doskonalenia dotychczasowych zdolności, warto pamiętać, że:

- wyłaniający się obraz konfliktu przyszłości jest coraz bardziej skomplikowany i nie wystarczy już podział: duży i mały lub konwencjonalny i nieregularny;
- nie wszystkie wojny prowadzone między państwami są całkowicie konwencjonalne i symetryczne;
- tak jak zacierają się granice między rodzajami wojny, tak zacierają się granice między siłami konwencjonalnymi i nieregularnymi, walczącymi i niewalczącymi, wymiarem fizycznym (kinetycznym) i wirtualnym konfliktu;

- wojny hybrydowe mogą być prowadzone przez państwa lub grupy polityczne, a także obejmować szereg różnych trybów e-wojny, akty terroru, w tym masową przemoc i przymus oraz celowy chaos;
- wojna hybrydowa jest konfliktem, który poważnie podważa konwencjonalne myślenie wojskowe o prowadzeniu wojny oraz ramy operacyjne i doktrynę prowadzenia działań;
- zjawisko wojny hybrydowej powinno skłaniać władze do przemyślenia priorytetów w wydatkach na siły zbrojne i technologie używane w różnych formach działań;
- w wojnie hybrydowej przeciwnik może nie tylko wykorzystywać nowoczesne technologie, ale również stosować asymetryczne sposoby działania i nieprzewidzianą taktykę.

Biorąc pod uwagę charakter wojny hybrydowej, w której głównymi celami nie są armie przeciwnika, lecz zwykli obywatele, największą uwagę należy przywiązywać do budowania, odbudowywania i wzmacniania trwałej odporności społeczności na zagrożenia hybrydowe oraz kształtowanie kultury zaufania ludzi do instytucji publicznych. Wymaga to nieustannych wysiłków i działań, które opierają się na znaczącej przejrzystości, odpowiedzialności i inkluzywności (uwzględnianiu, szanowaniu i akceptowaniu różnorodności). W długoterminowym zapobieganiu konfliktom hybrydowym fundamentalne jest wzmacnianie odporności społeczności lokalnych przez edukację, wsparcie ekonomiczne i budowanie lokalnych struktur bezpieczeństwa.

Asymetria w konfliktach hybrydowych

Asymetria w konfliktach hybrydowych stanowi jedno z najbardziej znaczących wyzwań dla tradycyjnych sił zbrojnych uczestniczących w misjach pokojowych. Charakterystyczna dla wojen hybrydowych nierówność sił, strategii oraz metod działania daje agresorowi przewagę poprzez wykorzystanie elementu zaskoczenia, dezinformacji oraz szeroki zakres działań niestandardowych. Taka asymetria, jak zauważają Valeriano i Maness, podważa tradycyjne podejścia do obronności i bezpieczeństwa, wymuszając na państwach i organizacjach międzynarodowych poszukiwanie nowych metod radzenia sobie z zagrożeniami¹¹.

Podmioty prowadzące wojny hybrydowe często korzystają z taktyk, które trudno jest przypisać konkretnemu państwu lub organizacji, co utrudnia szybką i skuteczną odpowiedź. Przykładem może być rola grup hackerskich działających z rzekomego poparcia lub na zlecenie państw, jak to miało miejsce w przypadku grupy „Fancy Bear”, która według wielu analiz jest powiązana z rosyjskim wy-

¹¹ B. Valeriano, R.C. Maness, *Cyber War versus Cyber Realities: Cyber Conflict in the International System*, Oxford 2015.

wiadem wojskowym. Takie działania wprowadzają zamęt i niepewność co do autorstwa ataków, a także komplikują międzynarodową reakcję prawnodiplomatyczną.

ONZ organizująca misje pokojowe stoi przed trudnościami w adaptacji do warunków, w których konflikt nie przyjmuje otwartej formy zbrojnej walki, lecz manifestuje się poprzez działania poniżej progu wojny konwencjonalnej. Asymetria ta, jak podkreśla David Kilcullen, wymaga od sił pokojowych elastyczności, zdolności do operowania w zmiennym środowisku miejskim i cyberprzestrzeni, a także umiejętności kontrastowania dezinformacji¹². Dodatkowo asymetria w wojnach hybrydowych manifestuje się poprzez wykorzystanie lokalnych sił nieregularnych i podmiotów niepaństwowych, co komplikuje identyfikację stron konfliktu i efektywne działania mediacyjne. Przykładem takiego działania jest wsparcie Rosji dla separatystów na wschodzie Ukrainy, które stało się jednym z elementów szerszego konfliktu hybrydowego między tymi państwami.

W odpowiedzi na te wyzwania ONZ i inne organizacje międzynarodowe muszą rozwijać nowe strategie misji pokojowych, uwzględniające kompleksowość i wielowymiarowość współczesnych konfliktów. Obejmuje to nie tylko wzmocnienie zdolności cybernetycznych i kontrwywiadowczych, ale również promowanie dialogu i współpracy międzynarodowej w celu tworzenia skutecznych ram prawnych i normatywnych zdolnych sprostać wyzwaniom wojen hybrydowych.

Zmiana w koncepcji misji pokojowych

Problem potrzeby zmian w koncepcjach przyszłych misji (operacji) pokojowych obrazuje scenariusz autorstwa prof. Paula D. Williamsa¹³ z George Washington University, zawarty w artykule z 2020 r. *Przyszłość operacji pokojowych: analiza scenariuszy, 2020–2030*¹⁴. Scenariusz rozwoju sytuacji w środowisku bezpieczeństwa zatytułowany *Orbity* przedstawia przyszłość, w której operacje pokojowe stoją w obliczu poważnego załamania międzynarodowych norm i porządku. Scenariusz zakłada rosnący nacjonalizm i populizm, zmianę wzorców konfliktów zbrojnych, szybkie rozpowszechnienie się nowych przełomowych technologii i ograniczenie globalnej współpracy, wyścig zbrojeń, rozbudowę sił zbrojnych oraz spory terytorialne. W tej sytuacji siły pokojowe ONZ stanęłyby w obliczu nowych wyzwań związanych z coraz bardziej niepewną dynamiką eska-

¹² D. Kilcullen, *Out of the Mountains: The Coming Age of the Urban Guerrilla*, Oxford 2013.

¹³ P.D. Williams jest emerytowanym generałem dywizji i byłym dowódcą operacji pokojowych ONZ i Unii Afrykańskiej w Mali, Kamerunie i Jemenie.

¹⁴ P.D. Williams, *The Future of Peace Operations: A Scenario Analysis, 2020–2030*, Office of the Director of National Intelligence, „Global Trends”, 10 July 2020, <https://www.dni.gov/index.php/gt2040-home/gt2040-deeper-looks>, [dostęp: 21.10.2023].

lacji konfliktu w „szarej strefie” i powszechne stosowanie technik siejących niestabilność na wybranych granicach, ale pozostających poniżej progu wojny na pełną skalę. Takie działania zwiększałyby ryzyko niezamierzonej eskalacji konfliktu poprzez błędną kalkulację lub błędną interpretację tzw. czerwonych linii przeciwnika. Scenariusz zakłada rosnące zapotrzebowanie na tradycyjne siły pokojowe ONZ monitorujące konflikt, jak i na nowe siły zdolne do utrzymywania pokoju w „szarej strefie”. W tym ostatnim przypadku szczególnie ważne okazują się zdolności i narzędzia do analizy działań w cyberprzestrzeni, w tym kampanii dezinformacyjnych. Uczestnicy misji pokojowych muszą zrozumieć ekosystem informacyjny, aby go kształtować i wzmacniać komunikację strategiczną umożliwiającą jego kształtowanie.

Koncepcja zintegrowanego podejścia do misji pokojowych

W obliczu rosnącej złożoności i nieprzewidywalności współczesnych konfliktów, szczególnie tych o charakterze hybrydowym, coraz wyraźniej rysuje się potrzeba przyjęcia zintegrowanego podejścia do misji pokojowych. Zintegrowane podejście, oparte na szerokiej współpracy między różnymi podmiotami międzynarodowymi, w tym ONZ, Unią Europejską, NATO oraz organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym, ma na celu efektywne łączenie działań wojskowych, cywilnych i humanitarnych w celu osiągnięcia trwałego pokoju i stabilności.

Kluczowym elementem zintegrowanego podejścia jest rozumienie, że skuteczne zarządzanie kryzysowe i odbudowa pokojowa wymagają więcej niż tylko interwencji wojskowej. Jak podkreślają Melander, Öberg i Hall, należy równocześnie identyfikować przyczyny konfliktów, wspierać rozwój społeczno-gospodarczy, budować instytucje demokratyczne, promować prawa człowieka oraz chronić ludność cywilną¹⁵.

Realizacja zintegrowanego podejścia wymaga koordynacji i komunikacji między wszystkimi zaangażowanymi stronami, a także adaptacji strategii do lokalnych warunków i potrzeb. Działania takie powinny opierać się na dokładnej analizie przyczyn konfliktu, dynamiki społeczno-politycznej regionu oraz potencjalnych zagrożeń dla pokoju. W tym kontekście misje pokojowe muszą być elastyczne i zdolne do szybkiego dostosowywania się do zmieniającej się sytuacji, wykorzystując doświadczenia i lekcje wyniesione z poprzednich operacji¹⁶.

Jednym z przykładów zintegrowanego podejścia jest misja MINUSMA w Mali prowadzona w latach 2013–2016, gdzie ONZ starało się połączyć działania mili-

¹⁵ E. Melander, M. Öberg, J. Hall, *The 'New Wars' Debate Revisited: An Empirical Evaluation of the Atrocity of 'New Wars'*, „Uppsala Peace Research Papers” 2007, nr 9.

¹⁶ Ch. Aoi, C. de Coning, R. Thakur, *Unintended Consequences of Peacekeeping Operations*, New York 2007.

tarne z szeroko zakrojonymi programami na rzecz rozwoju, pomocy humanitarnej oraz wsparcia w budowaniu i reformowaniu instytucji państwowych. Działania te miały na celu nie tylko zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności, ale również stworzenie warunków dla trwałego pokoju i rozwoju.

Reasumując, wyzwania stojące przed misjami pokojowymi w erze konfliktów hybrydowych wymagają od międzynarodowej społeczności nowego podejścia, które wykracza poza tradycyjne ramy działania. Podejście zintegrowane, poprzez swoją kompleksowość i elastyczność, oferuje możliwość skutecznego reagowania na te wyzwania, jednocześnie obejmując zarówno skutki, jak i przyczyny konfliktów.

Rola nowych technologii

W erze cyfryzacji i szybkiego rozwoju nowych technologii, ich wpływ na misje pokojowe staje się coraz bardziej znaczący. Technologie wyłaniające się (emergentne), takie jak: sztuczna inteligencja (ang. *artificial intelligence*, AI), drony, rozpoznawanie obrazu, rewolucjonizują sposób prowadzenia i wsparcia misji pokojowych, oferując nowe możliwości w zakresie monitorowania, analizy danych i ochrony ludności cywilnej. Wykorzystanie AI i analizy dużych zbiorów danych (*Big Data*) umożliwia przetwarzanie i analizę ogromnych ilości informacji pochodzących z różnych źródeł, co może przyczynić się do lepszego zrozumienia dynamiki konfliktów, identyfikacji trendów oraz przewidywania potencjalnych zagrożeń. Nieocenionym narzędziem w monitorowaniu stref konfliktów, umożliwiającym zbieranie danych z trudno dostępnych obszarów bez narażania życia personelu misji, stają się drony i inne bezzałogowe systemy obserwacyjne. Ich zastosowanie w misjach pokojowych może znacząco poprawić możliwości obserwacyjne i reagowania na naruszenia zawieszenia broni. Technologie rozpoznawania obrazu, wspomagane przez AI, mogą przyczynić się do identyfikacji i dokumentowania naruszeń praw człowieka oraz aktów przemocy. Ich wykorzystanie w ramach misji pokojowych pozwala na szybsze reagowanie na incydenty i gromadzenie dowodów do postępowań sądowych.

Nowe technologie mogą zwiększać efektywność i skuteczność misji pokojowych, jednakże ich implementacja wiąże się z wyzwaniami etycznymi, prawnymi oraz z koniecznością odpowiedniego szkolenia personelu. Zintegrowane podejście do wykorzystania tych technologii, uwzględniające zarówno ich potencjał, jak i ograniczenia, jest kluczowe dla maksymalizacji korzyści płynących z ich stosowania w dążeniu do trwałego pokoju i bezpieczeństwa.

Wyzwania i ograniczenia

Misje pokojowe w obliczu wojen hybrydowych napotykać na wiele wyzwań i ograniczeń, które komplikują ich realizację i skuteczność. Wyzwania te wynikają zarówno z charakterystyki wojen hybrydowych, jak i z dynamicznie zmieniającego się środowiska międzynarodowego. Jednym z głównych wyzwań jest trudność w jednoznacznym zdefiniowaniu granic konfliktu. Wojny hybrydowe charakteryzują się zacieraniem linii między stanem wojny a pokojem, co utrudnia identyfikację stron konfliktu i momentu, kiedy interwencja pokojowa staje się konieczna. Taka niejednoznaczność komplikuje działania dyplomatyczne i operacyjne, co podkreśla potrzebę elastyczności i adaptacji strategii misji do zmieniających się warunków.

Techniki wojny hybrydowej, takie jak operacje informacyjne i dezinformacja, stanowią wyzwanie dla tradycyjnych metod prowadzenia misji pokojowych. Skuteczne przeciwdziałanie tym zagrożeniom wymaga zaawansowanych narzędzi analitycznych oraz współpracy międzynarodowej w zakresie wymiany informacji i strategii komunikacyjnych. Choć nowe technologie oferują niespotykane dotąd możliwości w obszarze monitorowania i reagowania na kryzysy, wiążą się również z wyzwaniami dotyczącymi prywatności, etyki i prawa międzynarodowego. Istotnym wyzwaniem jest również nierównomierny dostęp do zaawansowanych narzędzi technologicznych, co może pogłębiać dysproporcje między państwami i niestabilność regionalną.

Realizacja zintegrowanego podejścia do misji pokojowych wymaga skutecznej koordynacji między różnorodnymi aktorami, w tym organizacjami międzynarodowymi, rządami, organizacjami pozarządowymi i społecznościami lokalnymi. Wyzwaniem jest tu nie tylko aspekt logistyczny i operacyjny, ale również budowanie zaufania i wspólnota celów między partnerami. Sprostanie tym wyzwaniom wymaga kompleksowego podejścia, które uwzględni zarówno możliwości, jak i ograniczenia współczesnych narzędzi i metod działania. Kluczową rolę odgrywa tu innowacyjność, współpraca międzynarodowa oraz ciągłe doskonalenie strategii i taktyk operacyjnych, aby misje pokojowe mogły skutecznie przyczynić się do budowania trwałego pokoju i stabilności w zmieniającym się świecie.

Na koniec jeszcze jedna ważna kwestia związana z konfliktem hybrydowym – chodzi o zaufanie do instytucji jako klucz do przewyciężenia zagrożeń. Wojna hybrydowa często odbywa się poniżej tradycyjnego progu wojny, co może oznaczać, że na pierwszy plan wysuwa się oddziaływanie na cywilów, na to, jak myślą i działają. Aktorzy hybrydowi próbują podważyć zaufanie między instytucjami państwowymi i międzynarodowymi a obywatelami. Takie działania mogą skutkować utratą przez instytucje legitymizacji – która jest współcześnie funkcją zaufania publicznego, a co za tym idzie – warunkuje zdolność do działania. W konsekwencji ataki hybrydowe niszczą zdolność instytucji do sprawnego funkcjonowania.

Wnioski

Wiedza o zjawisku wojny hybrydowej i opracowanie skutecznych metod przeciwdziałania jej przejawom stają się kluczowe dla zapewnienia stabilności i pokoju na świecie. Dlatego też misje pokojowe muszą ewoluować, integrując nowe strategie, technologie i podejścia, aby skutecznie odpowiadać na wyzwania stawiane przez współczesne formy agresji.

W świetle wyzwań stawianych przez wojny hybrydowe oraz dynamicznie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego kluczowe staje się opracowanie nowych strategii i podejść dla przyszłych misji pokojowych służących wzmocnieniu ich skuteczności. Nowe koncepcje misji pokojowych powinny uwzględniać rozbudowę zdolności analitycznych i wywiadowczych, z wykorzystaniem nowych technologii do monitorowania sytuacji w czasie rzeczywistym i przewidywania potencjalnych zagrożeń. Rozwój narzędzi AI do analizy wielkich zbiorów danych może przyczynić się do lepszego zrozumienia dynamiki konfliktów i efektywniejszego planowania działań pokojowych. Standardem powinno stać się uwzględnianie zaawansowanych technologii w planowaniu i realizacji misji, gdyż te narzędzia oferują wzrost możliwości w zakresie monitorowania, komunikacji i ochrony danych, co jest niezbędne w kontekście wojen hybrydowych.

Ważne jest także promowanie zintegrowanego podejścia, które uwzględnia współpracę między różnymi agencjami ONZ, organizacjami regionalnymi, państwami oraz podmiotami niepaństwowymi dla osiągnięcia trwałego pokoju. Taka współpraca powinna opierać się na wspólnie ustalonych celach i wykorzystywać komplementarne zdolności i zasoby różnych aktorów.

Bibliografia

Monografie

Hoffman F.G., *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, Potomac Institute for Policy Studies, Arlington, Virginia 2007.

Kaplan R., *Imperial Grunts: The American Military on the Ground*, Random House, New York 2005.

Kaplan R., *The Coming Anarchy*, „Atlantic”, luty 1994.

Artykuły

Aoi Ch., de Coning C., Thakur R., *Unintended Consequences of Peacekeeping Operations*, United Nations University Press, New York 2007.

- Betz D., *A Real Revolution in Military Affairs: Online Continuous Learning for the Operational Warfighter*, paper delivered at the Marine training and Education Command Conference, Pedagogy for the Lon War, October 29–31, Quantico, VA, s. 2.
- Bilal A., *Hybrid Warfare – New Threats, Complexity, and ‘Trust’ as the Antidote*, „NATO Review”, 30 November 2021.
- Kilcullen D., *Out of the Mountains: The Coming Age of the Urban Guerrilla*, Oxford University Press, Oxford 2013.
- Melander E., Öberg M., Hall J., *The ‘New Wars’ Debate Revisited: An Empirical Evaluation of the Atrociousness of ‘New Wars*, „Uppsala Peace Research Papers” 2007, nr 9.
- Valeriano B., Maness R.C., *Cyber War versus Cyber Realities: Cyber Conflict in the International System*, Oxford University Press, Oxford 2015.
- Williams P.D., *The Future of Peace Operations: A Scenario Analysis, 2020–2030*, Office of the Director of National Intelligence, „Global Trends”, 10 July 2020.

The Future of Peacekeeping Missions in the Face of Hybrid Warfare

Summary

The article *The Future of Peacekeeping Missions in the Face of Hybrid Warfare* examines how the adaptation of peacekeeping missions to the challenges posed by hybrid wars can shape their future. It focuses on the necessity of integrating new tools and strategies to address the complexity of conflicts that combine conventional actions, cyber operations, disinformation, and irregular forces. The article highlights the need for an integrated approach, involving international cooperation and the use of emerging technologies, to effectively respond to the unpredictable nature and asymmetry of contemporary conflicts. The analysis suggests that future peacekeeping missions will require flexibility, innovation, and a deep understanding of changing security conditions to effectively build lasting peace.

Keywords: hybrid warfare, peacekeeping missions.